CÎND ÎNFLORESC NARCISELE

Filele unui carnet de drumeție mă poartă cu ani în urmă, pe plaiurile țării, prin locuri pe unde oamenii, părtași la solemnele manifestări ale naturii, au statornicit de veacuri tradiții închinate primăverii, florilor, bucuriilor vieții.

Retrăiesc cu emoție ziua cînd m-am așezat pe iarba crudă, la umbra stejarilor din pădurea Staule lîngă Poiana Sibiului, spre a cînsti un „maial", alături de bacii din Jina și din Poiana unde, în jurul focului de vreascuri pe care se rumeneau mîei tineri, au prins a se depăna versuri de balade bătrînești și a se doini din fluier; tot în tovărășia ciobanilor și a țăranilor îmbrăcați în portul bunilor și străbunilor lor, am luat parte, într-o duminică de început de mai, la o „simbră" pe dealurile Certezelor, în legendara Țară a Oașului. Zilele de mai m-au mînat apoi, către necuprinsa pădure de liliac din Ponoarele Gorjului, pe locurile unde odinioară se porneau strașnice petreceri haiducești, sau, mai recent, către frumoasa pajiște de narcise de la poalele Făgărașilor.

E locul să amintim aici că natura ne-a înzestrat cu mai multe poieni de narcise care, fiind situate la altitudini diferite, începînd din zona de cîmpie, pînă pe înălțimile munților, înfloresc succesiv, începînd cu primele zile de mai, pînă către mijlocul lunii iunie. Cine n-a apucat să ajungă la timp în Dumbrava Vadului, mai poate apuca în săptămînile următoare manifestările legate de înflorirea narciselor la Întregalde sau pe muntele Negrileasa.

În rîndurile care urmează, vom face o prezentare aproximativ cronologică — în funcție de perioadele de înflorire — a celor mai cunoscute poieni cu narcise din țara noastră.

Cele dintîi, care au și înflorit, de altfel, sînt **NARCISELE DE LA NEGRAȘI**, o comună situată la sud-est de Pitești, pe malul rîului Dîmbovnic, nu departe de Costești. Narcisele galbene din specia **Narcissus-Stellaris**, alcătuiesc aici un covor floral de aproape un hectar.

Tot la altitudine joasă se află și **MICA POIANĂ DE LÎNGĂ SATUL CIOCÎRLĂU, DIN VECINĂTATEA ORAȘULUI TÎRGU JIU.** În aceste zile, peste pitoreasca așezare gorjană se revarsă parfumul îmbătător al narciselor...

Este apoi rîndul **POIENII DIN VECINĂTATEA COMUNEI FĂGĂRĂȘENE VAD**, cea mai întinsă și cea mai

cunoscută. Sărbătoarea narciselor organizată aici în a doua duminică de mai reunește în fiecare an cîteva zeci de mii de turiști, venind din toate unghiurile țării.

În penultima duminică a lunii mai este rîndul arădenilor să-și dea întîlnire la o sărbătoare a narciselor. Locul de desfășurare a petrecerii se află **LÎNGĂ INEU, PE DRUMUL JUDEȚEAN ARAD-ȘIRIA-PÎNCOTA-INEU.**

Spre sfîrșitul lunii mai, uneori și mai tîrziu, înfloresc narcisele din **POIANA DE LA ÎNTREGALDE.** Fapt explicabil, dacă ținem seama de altitudinea acestei pajiști, aflată în apropierea comunei cu același nume de pe primele ridicături ale Apusenilor. Ca întindere (cca 10 ha) și ca pitoresc, poiana cu narcise de la Întregalde seamănă întrucîtva cu surata ei mai mare din Dumbrava Vadului.

În comuna Întregalde putem ajunge pe șosea, fie venind dinspre Teiuș (38 km), fie alegînd drumul Aiud-Abrud, pînă în apropierea comunei Valea Bîrnei (75 km), de unde un drum local (cca 6 km) urcă pînă în comună. Poiana cu narcise se află și mai sus, către Piatra Cetei, cale de mers cu piciorul cam o oră și jumătate.

Cea mai înaltă poiană cu narcise se întinde însă **PE VERSANTUL APUSEAN AL MUNȚELUI NEGRILEASA** (1366 m), în vecinătatea unui alt monument al naturii. Detunatele Apusenilor. Sînt ultimele narcise ale acestei primăveri, momentul înfloririi prilejuind și aici o mare serbare populară, care prin amploarea și prin pitorescul manifestărilor rivalizează cu tradiționalul tîrg de pe muntele Găina.

Drumurile de acces către poiana de pe Negrileasa pornesc din Alba Iulia, Deva și Turda. Primul, prin Zlatna, pe șoseaua Abrudului, pînă la Gura Cerbului, de unde se ramifică drumul județean care duce la Aiud. Îl urmăm pînă pe dealul Mogoșului (în total 81 km), de unde o potecă de picior ne scoate într-o oră în poiana Negrilesei.

Celelalte două căi de acces se întîlnesc cu prima la Abrud (Deva-Brad-Abrud, 76 km) sau Gura Cerbului (Turda-Cîmpeni-Abrud-Gura Cerbului, 95 km), contopindu-se pînă la capătul traseului nostru.

Timp de aproape șase săptămîni, la Negrași sau Cocîrlău, în Dumbrava Vadului și Întregalde, lîngă Ineu ori pe Negrileasa narcisele sînt în floare prilejuind sărbători populare cu adînci rezonanțe, sărbători care cinstesc sosirea primăverii pe meleagurile noastre.

Nicolae DOCSANESCU

Cărți turistice pentru noul sezon

În prag de nou sezon turistic am făcut un scurt popas la editura STADION, pentru a afla ce lucrări va pune la îndemîna amatorilor de excursii și drumeții, în viitorul apropiat.

● *Cea mai apropiată apariție o va constitui Dicționarul turistic „ROMÂNIA DE LA A LA Z". Este vorba de o lucrare amplă (cca 500 pagini) care prezintă așezări urbane și rurale chiar (în cazul în care prezintă interes turistic), stațiuni balneoclimaterice, în general întreg fondul turistic al țării noastre. Masivul volum este completat cu o hartă a obiectivelor prezentate.*

● *Într-o ingrijită prezentare editorială va revedea lumina tiparului, după mai mult de patru decenii, „CARTEA MUNȚILOR" scrisă de condeiul sensibil și pasionat al Bucureiului Dumbravă.*

Apreciată de criticul literar Perpessicius „vede-mecum al drumețului, călăuză sfătoasă și cu haz, poemă sacră a frumuseților naturii, a mirajului munților", lucrarea va fi primită cu interes de toți cei cărora natura generoasă a patriei noastre le-a stîrnit în suflet vibrația profundă a emoției.

O bogată ilustrație fotografică va completa această ediție nouă din „Cartea munților".

● *Din ciclul „MIC ÎNDREPTAR" vom întîlni, curînd, în librării noua ediție a ghidului IAȘI iar, în lunile următoare prezentările orașelor RĂDĂUȚI, SUCEAVA ca și cea a stațiunii SINGEORZ-BAI.*

● *Redacția editurii STADION ne-a mai informat că are în lucru GHIDUL CAMPINGURILOR DIN ROMÂNIA, două noi prezentări de masivi în colecția „CĂLĂUZA TURISTULUI": prima MUNȚII SEMENICULUI și al ANINEI iar cea de a doua consacrată munților CIBINULUI și LOTRULUI; ediția a IV-a a GHIDULUI CABANELOR precum și un GHID ATLAS AL ROMÂNIEI, realizat într-o formulă originală.*

● *Pentru automobiliști care vor porni la drum pe șoselele țării, editura a și trimis în librării ediția 1970 a hărții turistice a României la care a operat îmbunătățirile și completările necesare.*

SENS INTERZIS!

Ziarul nostru a semnalat, în perioada respectivă a anului trecut, atitudinea cu totul necivilizată a unor vizitatori ai Poienii Narciselor de la Vad (jud. Brașov) care au rupt și smuls flori în cantități nejustificat de mari periclitînd existența acestui monument al naturii.

Autoritățile județene s-au văzut, așadar, nevoite să interzică organizarea excursiilor la Vad, pe timp de doi ani, pentru a permite rezervației floristice din această zonă să se regenereze.

Prefață la UN NOU SEZON TURISTIC

TURISMUL — PLIMBARE CONFORTABILĂ? NU! IN PRIMUL RIND, MIȘCARE IN AER LIBER

— ne declară dl. A. Haulot, fost președinte al Uniunii Internaționale a Organismelor Oficiale de Turism (U.I.O.O.T.)

— Oare tot mai accentuata modernizare a turismului nu tinde să-i transforme pe participantul la excursii într-un „colet" pentru că ocolind efortul fizic, el devine de fapt un sedentar în deplasare? — l-am întrebat pe domnul ARTHUR HAULOT, prestigioasă personalitate a turismului mondial, fost președinte al U.I.O.O.T. (Union Internationale des Organismes Officialles de Tourisme), comisar general al turismului belgian și membru în comitetele de conducere ale unor organizații turistice internaționale.

— Așa s-ar părea. Observația dumneavoastră este justă, dar numai pînă la un punct. Avionul, autocarul, trenul, vaporul sau autoturismul înlătură o mare parte din investițiile de mișcare ale omului-turist.

Dar lucrurile stau, în fond, cu totul altfel. Turismul parcurge acum etapa de familiarizare a maselor, etapa de afirmare a ideii necesității excursiilor. Și strădania noastră, a celor care ne-am ocupat de aceste probleme și continuăm să rămînem fideli acțiunilor în curs, este ca să atragem în acest autentic univers al turismului mase cît mai largi, mereu mai mulți oameni și de pe tot mai întinse arii internaționale. Cei ce-au descoperit farmecul turismului sînt cîștigați apoi deplin și definitiv.

Cînd această etapă va fi depășită, se va putea trece — și tranziția se desfășoară de pe acum — la formele variate ale unui turism conform cu gustul fiecăruia, după preferințe, anotimpuri și dimensiuni geografice.

Așadar, încă de pe acum noi ne străduim să-i facem pe oameni să circule cît mai mulți între ei, să-i cunoască la ei acasă și să descopere lumea în dimensiunile ei reale.

— Poate că ne vorbiți și despre raportul dintre turism și sport...

— ...O, e dintre cele mai firești, dintre cele mai strînse. În fond, sportul, în ţelurile lui esențiale și înalte, apropie oamenii, îi face să se cunoască și să se prețuiască în același timp, după cum îi păstrează pe oameni în legături de lungă durată.

Oare turismul nu vizează aceleași obiective ca și sportul în ultimă esență?

Trebuie să vă spun că noi tindem să consacrăm așa-zisul „turism de mișcare", — și formele mai sportive de turism: pe bicicletă, pe motocicletă, un turism montan practicat pe scară largă.

ARTHUR HAULOT
văzut de Neagu Rădulescu

Mijloacele de locomoție evoluate, vor fi folosite numai drept moduri auxiliare de la reședință către obiectivele finale ce nu vor fi atinse decît printr-un notabil efort fizic.

După cum, aparent, tehnica evoluată a mijloacelor de transport viciază turismul fundamentat pe mișcarea fizică exclusiv tot astfel turismul de azi stă la baza unei evoluții spre largi cuprinderi de masă și către ţeluri care includ și formele ideale, de la în curs de aplicare: campingurile în peisajul natural, care funcționează simultan cu turismul de confort, cu hotelurile și restaurantele așa zise „high life" din metropole și stațiuni balneoclimaterice.

Nu vreau să las întrebarea dumneavoastră să se irosească sau s-o închei prin ceea ce v-am spus pînă acum, astfel că se cuvine să-i recunosc sportului o mare și necontestată contribuție în dezvoltarea și promovarea turismului modern; de n-ar fi decît migrațiunea maselor de spectatori internaționali la competițiile sportive cu caracter continental sau la cele chiar de anvergură mondială.

Vreți să vă citez cele mai clasice dintre competiții care animă turismul mondial? Ei bine, rețineți, vă rog, CUPA DAVIS sau JOCURILE OLIMPICE, acestea atît în edițiile lor de iarnă cît și de vară.

Jumătate din tribunele stadioanelor respective sînt populate de turiștii care afirmă astfel noua formă de excursii, cele în favoarea manifestărilor sportive.

Fotbalul își are și el turiștii lui fideli și constanți. Aceștia sînt consacrați de specii variate, între care, pasionații îl definesc pe „turistul-microbist", deopotrivă de dăruit fotbalului, de gălăgios și de ireductibil pe toate meridianele globului pămîntesc.

Dar, hai să vorbim, poate, scumpe confrate din România, — îmi permit să vă numesc astfel pentru că și eu sînt, în originele mele profesionale, un vechi și neobosit reporter de presă, de radio și, recent, de televiziune, — hai deci, să vorbim despre perspectivele, tot mai luminoase și mereu amplificate, ale turismului în lume.

Indiferent de forma sub care se practică, turismul este un factor de reciprocă cunoaștere a oamenilor, într-un climat al găzduirii și al ospeției care se dezvoltă pe temeiul curiozității reciproce și, în același timp, al sincerității.

Tendința noastră, a celor care activăm în domeniul turismului, e să facem din fiecare om un turist. ...Și atunci, cînd în lume vor exista numai turiști, ei bine, să știți că atunci în lume nu vor mai fi războaie.

V. FIROIU

meditații inocente

II. TRATARE

Sînt unii care le știu pe toate — și nimic altceva în plus. Sînt alții care știu mai puține, dar intuiesc în schimb o mulțime de lucruri: francezul cu care cutreieraserăm munții olteni, coborînd spre finish-ul călătoriei noastre (un pic cam grăbite), făcea parte din această ultimă categorie. Era un om destul de tăcut și închis în el însuși, cîntărind precaut fiecare cuvînt rostit; un tip sensibil, și așa cum am mai spus, extrem de intuitiv. Luptase în Rezistență, îl cunoștea pe André Malraux. În Tîrgu-Jiu, am profitat de un duș bun la hotel, l-am dus apoi să contemple vizele hieratice de odinioară ale lui Brâncuși. Mai tîrziu, gustînd din escalope-ul cu ciuperci în smîntînă, servit încurajator într-un restaurant la masa de seară, a strîmbat din nas.

— NOS bolets étaient meilleurs. (*Ciupercile NOASTRE erau mai bune.*)

Și am roșit de plăcere a doua oară.

Înainte de culcare, m-a chemat la el în cameră să bem un coniac Bisquit-Dubouché, *păstrase o sticlă „de buzunar"* — provision-poche Sabena. *Sus în munte, nu băusem decît ceaiuri și puțin rom. Pe pat sta desfăcut pieptarul înflorat „de fată mare", cumpărat cu încîntare pentru nevastă-sa, la Cernădia. (Sat cu excepțional de frumoase costume regionale, în care-l abătusem intenționat.) Închinîndu-mi paharul îmi-a făcut impresia că zîmbea maliţios.*

— ...Mi se pare că dumitale îți place un anume gen de turism... cum să mă exprim; cel în sălbăticie, turismul rudimentar, nerafinat. Te-ai supărat cumva? a adăugat repede. Aș fi dezolat.

— De ce? S-ar putea să ai dreptate, deși nu întru totul. Să mă explic. Fără să jignesc pe nimeni, fără să fiu răutăcios sau prost inspirat cînd îți spun ce-ți spun acuma, noi sîntem balcanici. Nu-i nici o rușine în asta. Balcanici sînt și iugoslavii și bulgarii și grecii: este o realitate geografică și una istorică, așa cum voi, francezii, sînteți apuseni, cum austriecii fac parte din Mitteleuropa, sau cum sînt nordicii norvegienii. Totul se rezumă însă la altceva: *care este specificul, acel specific autentic, fermecător, meritînd a se arăta pentru ca să fim înțeleși și deosebiți, în primul rînd față de vecinii noștri și-n al doilea, față de celelalte popoare? Turism facem cu toții. Hoteluri, piscine, moteluri, șosele — mai bune sau mai proaste — restaurante avem toți; munți, ape, dealuri, peșteri, mări sau lacuri, așijderea. Am spus că turismul e necesar să fie impulsionat din adînc spre suprafață, și nu invers. Da, iarăși nu vreau să jignesc pe nimeni, dar cred că, cel puțin în ceea ce ne privește, turismul trebuie analizat cu o seriozitate ceva mai plină de tîlcuri. Dumitale ți s-a arătat o fațetă superficială a acestei țări, din păcate se arată și altora, și, hai să zic că sînt de acord... cu un amendament: confortul să primeze, confortul și civilitatea, în nici un caz însă, la modul, (după mine* destul de simplist,) *în care se ridică tot felul de hanuri haiducești, de rotiserii de pe timpul voievozilor, de cafenele fanariote, șure și alte paste făinoase, provenind parcă cu toatele dintr-o operetă de foarte jos gust. Un han? Două-trei oale smălțuite, opt ștergare, puțin stuf — și chelneri îmbrăcați în precare costume naționale... O cafenea de epocă? Măsuțe joase, perdele de tifon colorat — și „turcoaice" în șalvari și papuci brodați, cu un etern smile pe buzele artistic fardate... etc., etc. Semănînd toate astea pe munți, la mare sau pe diverse șosele, nu-ți arăți nici specificul, nici farmecul autohton — fiindcă nu în așa ceva zace minunea acestui popor: ci în stînele, unele datînd din epoca matriarhatului, sau... de ce nu, din epoca bacantelor trace, (ai văzut, la stîna din Gîlort era baci o femeie,) în poenile, potecile păstorești, în casele de vînătoare, în bisericuțele și-n crestele scăldate în soare — și mai ales în oamenii care se mișcă printre acestea, de cînd lumea și pămîntul. Oamenii întîlniți și de dumneata în recentul nostru drum, care nu știu ce-s alea whisky,* pecsi *sau țigaretele* King Sire Lucky. *Știu însă să pună troițe la margine de cărare, pentru necunoscuții pieriți între străini, știu să bea cu mulțumire o țuică bătrînească, să suie și să-și coboare turmele la date stabilite din moși-strămoși, părăsind această lume cu zîmbetul pe buze, cum de asemenea au fost învățați s-o părăsească tot din moși-strămoși. Pornind de la astfel de premise, care, (cum spui dumneata) s-ar putea înscrie în rîndul celor* nerafinate, *personal le prefer hotelurilor de lux, prefer bazinului Lido torentele de munte, după cum prefer bulevardului zgomotos al Bucegilor, (unde nu te-am dus* tocmai *din motivul ăsta,) pădurile pline de singurătate, pădurile cu cerbi, cu veverițe, cu păsări și cu liniște.*

(Va urma)

Al. STRUȚEANU

Acum 75 de ani, de 1 Mai

PETRECERE CÎMPENEASCĂ ÎN GRĂDINA BĂICOIANU

La 15 aprilie 1895, prin „Manifestul" publicat în ziarul „Lumea nouă", Consiliul general al Partidului Social Democrat al Muncitorilor din România, invita la sărbătorirea zilei de 1 Mai — „zi scumpă proletariatului", — prin petrecerea cîmpenească din Grădina Băicoianu, care se va face duminică 16 aprilie 1895".

Intrase în tradiția acelor ani ca manifestațiile de 1 Mai să cuprindă și „petreceri cîmpenești", găzduite de diferite grădini bucureștene: Trocadero, Puțul cu apă rece, Băicoianu etc. Cu acest prilej, numeroși muncitori își disputau întîietatea în concursuri organizate ad-hoc, „de iuțeală", „de forță" etc.

În 1895, guvernul Lascăr Catargiu luase numeroase măsuri pentru împiedicarea sărbătoririi Zilei internaționale a celor ce muncesc, interzicînd „manifestațiunea pe străzile Capitalei" ca fiind „împotriva Constituției", declanșînd arestări sub diferite pretexte, solicitînd unor patroni de întreprinderi să oprească plata salariilor lucrătorilor „pentru a fi astfel împiedicați să participe a doua zi la manifestație" etc. Aceste măsuri samavolnice n-au putut, însă, înfrînge voința muncitorimii. „Prin organizarea de manifestări deschise, în pofida dispozițiilor de interdicție a sărbătoririi zilei muncii, prin dîrzenia cu care muncitorimea și-a apărat dezideratele, 1 Mai 1895 a fost o experiență pentru proletariatul român în lupta cu forțele reacționare, experiență care avea să se contureze tot mai puternic în anii următori" (O. Matichescu și E. Georgescu: „1 Mai în România").

La Grădina Băicoianu, frumos pavoazată cu drapele roșii și pancarte pe care erau scrise lozinci revendicative, reprezentanții muncitorilor au dat glas dreptelor lor deziderate. Apoi, a urmat serbarea care marchează un moment important și în istoria mișcării sportive din țara noastră.

În „Palestrica", Constantin Kiriescu menționează interesul cu care au fost urmărite în cadrul acestei petreceri cîmpenești, „fazele spectaculoasei lupte dintre universitarul Paul Bujor, amator cu bună școală sportivă și atleticul lucrător tipograf Frangopol". Subliniem că această amintire reprezintă una dintre primele dovezi că în ultimul deceniu al secolului trecut, **„pasiunea pentru sportul luptei a cucerit și masele populare"** desigur tocmai datorită asemănărilor pe care le avea cu strămoșeasca trîntă.

În același timp, prezența viitorului savant Paul Bujor în programul galei improvizate de la Grădina Băicoianu, vine să confirme preocupările sportive ale acestuia, **„biolog progresist și luptător pentru dreptate socială"** (Olga C. Necrasov: „Prof. Paul Bujor"). Tot lui i se va datora, de altfel, și înființarea, în 1902, a „Societății pentru gimnastică și muzică din Iași", al cărei prim președinte a fost.

Petrecerea cîmpenească organizată în cinstea zilei de 1 Mai 1895 și în cadrul căreia întrecerile sportive și-au marcat prezența, a fost urmată, curînd de altele asemănătoare. Chiar peste alte cîteva zile, aceeași grădină ca și terenul „Societății de dare la semn — în spatele coloseului Oppler", aveau să găzduiască alte asemenea „petreceri" organizate de „Societatea internațională a lucrătorilor legători de cărți, cartonagie și liniatură din București", „Societatea industriașilor mecanici", „Societatea lucrătorilor tinichigii-Viitorul" etc. Programul acestora va anunța și „întreceri de popice", „de velocipediști" etc.

Dar, așa cum afirmă același Constantin Kiriescu, manifestările sportive muncitorești aveau loc în acei ani, **„de obicei, în timpul sărbătoririi zilei de 1 Mai, pe care muncitorimea o petrecea în mijlocul naturii, în grădinile de la periferia orașelor".**

Au trecut, de atunci, mai multe decenii. Mișcarea sportivă din țara noastră a luat o amploare pe care, probabil, sportivii petrecerilor cîmpenești de altă dată nici nu o visau. Dar acum, cînd sportul românesc și-a făurit un solid prestigiu, la baza căruia stau titluri olimpice și mondiale, se cuvine ca gîndul nostru **să se îndrepte și spre cei care,** cu decenii în urmă, înfruntînd atitea opreliști, înfiripau mișcarea sportivă muncitorească.

Dorin ȘTEFLEA

TUR DE ORIZONT

● *PENTRU noul sezon turistic, I.S.C. Predeal a promis amatorilor de drumeție montană instalarea a două refugii metalice, cu o capacitate de cîte 14 locuri, primul pe creasta Pietrii Craiului, iar cel de al doilea în munții Făgăraș, lîngă lacul Urlea.*

● *ACCESUL în masivul Piatra Mare a redevenit mai lesnicios datorită faptului că au fost reparate scările atît pe poteca ce urcă dinspre Dîmbul Morii cît și cele aflate pe traseul dinspre cascada Tamina.*

● *A ÎNCEPUT să se înfiripeze din nou activitatea cicloturistică la București. După cîteva ieșiri programate o dată cu sosirea primăverii, C.M.E.F.S.-București în colaborare cu Organizația de pionieri a municipiului București au inițiat două excursii pe biciclete pentru purtătorii de cravate roșii în zilele de 2 și 3 mai.*

Prima, rezervată cicloturiștilor avansați are ca obiectiv mina de sare de la Slănic-Prahova iar cealaltă, destinată începătorilor se va îndrepta spre Căldărușani.

Adunarea participanților va avea loc în ziua de 2 mai, orele 7 dimineața, în fața stadionului Dinamo.

● *AU FOST terminate lucrările de amenajare și dotare de la cabanele Gura Riului și valea Simbetii. Lucrări de reparații și înfrumusețare s-au efectuat, în ultima vreme, la cabanele Bran-Castel, Piatul Foii și Cheia.*

● *LA CAMPINGUL de la Fintinița haiducului și la hanul turistic de la Miercurea-Deal (ambele în jud. Sibiu) sînt în curs de executare lucrările pentru mărirea spațiului de cazare, ambele locuri de popas fiind foarte solicitate în trecutul sezon turistic.*

● *ÎN STAȚIUNEA climaterică și de sporturi de iarnă Păltiniș va începe construirea unui telescaun care va înlesni accesul pe vîrful Oncești.*

MAIALURI DE ODINIOARĂ

Am evocat în Sportul, cu alt prilej, un Maial de odinioară în pădurea și pe vîlcelele verzi din Hoia clujeană. Mi-am adus aminte, cu acel prilej, de ritualurile și jocurile cu vechi tradiții ale brașovenilor, care cuprindeau și întreceri, unele sportive, altele — ca, bunăoară, golirea pe nerăsuflate a halbelor de bere — mai puțin sportive. Am vorbit pînă și de cîrligurile cu concerte de mierlă în ele, de catifeaua cerului de cobalt, de sprinteneala voioasă a tineretului universitar. Dar n-am vorbit despre Maialul mai modest, cu toate acestea nu mai puțin semnificativ, al muncitorilor din orașul copilăriei mele, în care fumegau, de pe atunci, coșurile cîtorva fabrici și duduiau, din zori pînă-n tîrziul nopții, mai multe ateliere. Pe cei ce lucrau într-însele îi cu noșteam din vedere, fiindcă locuiam aproape de gară și îi întîlneam zilnic, întorcîndu-se pe la casele lor înnegriți de funingine și uleiuri, acoperiți de pulberea halelor și a drumurilor nepardosite ce legau cartierul fabricilor de oraș. Le știam veșmintele ponosite, soioase, pătrunse de mirosul de ulei și chemicale ale halelor, fețele supte și obrajii cenușii de țepii bărbii de mai multe zile.

De 1 Mai însă, ca la atingerea mîinii unei zîne a primăverii, înfățișarea lor se schimba cu desăvîrșire. Credeam, pe-atunci, că sfidîndu-se de mulțimea polițiștilor și agenților civili care mișunau peste tot, se dichiseau cu ceea ce aveau mai bun prin șifonierele sărace, obrajii lor, cu umbre vinete după proaspăta intervenție a briciului, străluceau și, în ochi, aveau sclipirile unui foc adînc. Nu știam încă, la vîrsta nedumeririlor, ce anume alimentează acel foc ascuns, după cum nu știam nici rostul forfotei de polițiști pe la toate răscrucile de drum și în fiecare piață mai măricică. Agenții civili ajungeau chiar pînă la oarecare apropiere de Dîmbul Rotund, năpădit în zilele săptămînii de potop de vrăbii. De întîi mai însă, vrăbiile se mutau în altă parte, deoarece cocoașa aceea imensă, cu iarbă puțină și copaci firavi, sub care nici o umbră nu-și afla culcuș, era năpădită de muncitori.

Muncitorii nu mergeau la Hoia, ci acolo unde nu le putea nimeni turbura exodul pașnic înspre zăvoaiele de răchite ale Nădășelului, un pîriu cu apa domoală, care lăsa pe firele de iarbă ale țărmului și pe penele cîrdurilor de rațe bălane pete vineții de grăsimi industriale. Agenții siguranței nu se încumetau pînă acolo, o dată ce Dîmbul Rotund și luncile Nădășelului erau, prin tradiție, terenul de Maial al muncitorimii. Cred că priveau de departe, jucîndu-și a neputință mușchii maxilarelor, basmalele roșii ale femeilor cravatele roșii ale bărbaților. Ar fi dat orice să aibă urechile lungi, să poată deslușì conversația muncitorilor, dar asta nu era cu putință. Cu putință era doar să contemple de la distanță freamătul acela calm și puternic, care împrumuta un înțeles mai adînc zilei de primăvară. Răsunau cîntece vechi și noi în văzduhul clar, de îndată ce negura dimineții se risipea și soarele lui Florar aprindea inimile. Cîntecele pluteau pînă departe în zare, spre seninul înalt, cît era ziua de lungă. Acolo am auzit întîia oară Internaționala, fără să bănuiesc ce bătăi crunte îndurau de pe urma ei, în aceeași noapte chiar, unii dintre fruntașii muncitorimii, smulși din așternuturile lor de mîna stăpînirii.

În ciuda lor, Maialul muncitoresc se repeta în fiecare an, pe același Dîmb Rotund, cu aceleași cîntece înflăcărate și cu aceeași Internațională *intonată de mii de glasuri sonore. Se repeta, probabil, fiindcă ziua aceea de întîi Mai era singurul prilej în care muncitorii de odinioară aflau răgazul de a-și aerisi plămînii îmbîcsiți în respirația proaspătă a firii renăscute. Era unica lor excursie din tot anul, ocazie firească de a afla în înnoirea frunzișurilor și a bălăriilor, încurajare pentru credința lor în apropiata înviere a dreptății pentru ei.*

George SBÂRCEA